

OSARIZAWAITT - FRA LYKKENS PRØVE' GRUA.

Noen hundre meter vest for Skjærpemyr ved Grua ligger en liten nedlagt gruve som går under navnet "Lykkens prøve". Her ble det ved århundreskiftet forsøkt utvunnet bly, sink og kopper, men forekomsten viste seg å være meget liten. Hovedforekomsten besto av blyglans, sinkblende og kopperkis innesluttet i nesten ren kalkspat. Forekomsten hører til Oslo-feltets kontaktsone og fører dessuten en rekke typiske kontaktmineraller.

De siste årene har "Lykkens prøve" blitt flittig besøkt av mineral-samlere, mest på grunn av sin godt utviklede sekundærsonen. I løpet av de siste 10.000 år (etter istiden) er det dannet en rekke til dels fargerike sekundærmineraller av bly, sink og kopper.

Med utgangspunkt i de opprinnelige mineraller i forekomsten, er det ikke vanskelig å tenke seg hvilke sekundærmineraller som vil finnes her. En rekke -karbonater som Asuritt, Malakitt, Cerussitt, Smithsonitt, Hydrozinkitt og Aurichalcitt finnes i små, men tildels meget pene krystaller. Dessuten er det et stort antall -sulfater som nok unngår de fleste oppmerksomhet og som ennå er lite undersøkt. Mye av det som oppfattes som malakitt er ikke dette mineralet men Brochantitt, noe en dråpe saltsyre vil avsløre. Dessuten er Brochantitt mørkere grønn og finnes i typiske små "buskete" krystall-aggater.

Spredte små Anglesitt-krystaller finnes også i forvitret i blyglans. Sink-sulfater finnes også som hvitlige belegg, men disse er ennå ikke nærmere undersøkt og kan bestå av flere forskjellige mineraller.

Chalkantitt og muligens Boothitt (koppersulfater) finnes, men er lite bestandige. Linaritt som er et sulfat av bly og kopper finnes spredt som små, blå rosetter og plater ikke ulik Ausoritt. Jarosit er meget vanlig sammen med Goethitt ("rust") og dessuten finnes sannsynligvis innblandet Plumbojarositt $(\text{Pb}(\text{Cu}, \text{Fe}, \text{Al})_3(\text{SO}_4)_2(\text{OH})_6)$ og Beaveritt $(\text{PbFe}_6(\text{SO}_4)_4(\text{OH})_6)$. Disse to siste er ikke sikkert verifisert ennå. En rekke andre -sulfater kan tenkes å forekomme i denne sekundærsonen hvor det også er funnet Wulfenitt (PbMO_4) , Stolzitt (PbWO_4) , Cupritt og Heminorphitt.

På en stoff med forvitret malm og kvarts fra "Lykkens prøve" fantes et belegg av et sekundærmineral med en særegen gulgrønn farge. Minalet var som pulver eller mikroskopiske flak uten synlige krystaller.

En enkel kjemisk analyse viste at det var et sulfat med kopper og bly. På grunn av den spesielle fargen og denne sammensetningen var det grunn til å mistenke det sjeldne mineralet Osarizawaitt som ikke tidligere er påvist i Norge. Dette ble bekreftet ved Rtg.-difraksjonsanalyse utført ved Geologisk museum i Oslo.

Mineralet har kjemisk formel $PbCuAl_2(SO_4)(OH)_6$ og er således beslektet med Beaveritt. Det er tidligere kun kjent fra noen få forekomster ellers i verden blant annet: Marble Bar area, W-Australia og Ozarizawa mine, Akita, Japan (typelokalitet).

Ozarizawaitt må være et sjeldent mineral ved "Lykkens prøve", fordi det tross iherdig leting ikke har vært mulig å finne mer enn denne ene stoffen. Men det er grunn til å tro at nærmere undersøkelser vil avsløre at en rekke andre sulfater med bly, kopper, sink, aluminium osv. finnes i denne rike forvittringssonen.

Knut Eldjarn